



Hvorfor snakker vi ikke lenger om omsorg i barnehagen?

Begrepet omsorg er i ferd med å bli borte i barnehagen, mener svenske forskere. Hva har skjedd?

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 28.02.2017

I utgangspunktet skulle Annica Löfdahl Hultman og hennes kolleger se på hva som blir dokumentert når barnehagene driver sitt kvalitetsarbeid.

I løpet av denne kartleggingen la de merke til noe som overrasket dem. Barnehagelærerne og deres sjefer snakket svært lite om omsorg. Omsorg ble heller ikke godt dokumentert.

///

«Omsorg er både noe kroppslig og noe mellommenneskelig i



– Vi tenkte at omsorg er en stor og sentral del av arbeidet i barnehagen. Hvorfor dokumenteres det ikke? spør forsker Annica Löfdahl Hultman.

Hun og kollegene ble nysgjerrige. De ville undersøke hva de ansatte i barnehagen legger i begrepet omsorg.

Forskerne har brukt metoden deltakende observasjon ved personalmøter i barnehager i to svenske kommuner. De har i tillegg intervjuet 14 styrere og to barnehagelærere.

Omsorg er en kompetanse som sjelden blir nevnt.

I ny rammeplan for barnehagen under kapittel 3 Barnehagens formål og innhold, er det et eget underkapittel om omsorg. Videre er omsorg gjennomgående i hele rammeplanen.

Les mer på udir.no/rammeplan

To måter å yte omsorg på

– Omsorg er både noe kroppslig og noe mellommenneskelig i barnehagens kontekst, mener Löfdahl Hultman.

Det kroppslige handler for eksempel om å gi mat, vaske, bytte bleier og ta vare på et lite menneske rent fysisk. Det mellommenneskelige dreier seg om å bekrefte barnet, høre på hva det sier, gi det kjærlighet og trygghet og støtte opp under dets utvikling.

Når forskerne spør barnehagelærere og styrere hva de legger i begrepet omsorg, får de ulike svar.

En av styrerne sa at: «Omsorg er selve arbeidet med barnet, det er kjernen i virksomheten vår.»

Forskerne tolker det som om omsorg er noe som er så sentralt at det knapt trenger å nevnes.

En av barnehagelærerne mener at den delen av omsorgen som foreldrene er opptatt av, er om barnet spiser godt, sover eller hvordan toalettbesøkene arter seg.

Noen barnehagelærere omtaler omsorgen som noe som er fysisk eller psykisk belastende, enten det dreier seg om tunge løft eller å ordne opp i konflikter mellom barn.



Omsorg er en måte å forholde seg til barn på. Det er vanskelig å dokumentere.

Vanskelig å dokumentere en holdning

«Omsorg er en måte å forholde seg til barn på. Det er vanskelig å dokumentere», sier en barnehagelærer.

Omsorg omtales også som noe som ikke er planlagt og ikke har et konkrete formål. Barnehagelærerne mener at det først og fremst er det som skal vises fram til foreldrene, som skal dokumenteres.

En styrer sier: «For foreldrene vil vi jo løfte fram det som er positivt i virksomheten og vise hva vi gjør, hva barna har lært seg, osv.»

Hvordan forbedre seg?

Omsorg er altså noe det sjelden snakkes om. Det er et flyktig begrep i kunnskapsarbeidet som de ansatte opplever som vanskelig å dokumentere.

Visstnok finnes det skjemaer som viser foreldrene når det sist er skiftet bleier på de minste barna. Barnehagen vil jo unngå at de blir kritisert for omsorgssvikt. Men den hverdagslige omsorgen er ellers ganske usynlig.

Det er primært de planlagte og målrettede aktivitetene som dokumenteres, finner forskerne.

– Men om ikke omsorg dokumenteres, hvordan kan man da vite om dette arbeidet blir gjort godt nok eller om det bør forbedres? spør Löfdahl Hultman.



En mer ubetydelig kompetanse

Også forskernes analyser av statlige og kommunale dokumenter og annen svensk forskning tyder på det samme: Omsorg blir en stadig mer ubetydelig kompetanse i svenske barnehager. Mange er opptatt av pedagogisk dokumentasjon. Dokumentasjon av omsorgssituasjoner omtales ikke.

– En måte å forstå dette på er at det har skjedd en forskyvning fra omsorg til læring, mener Löfdahl Hultman.

Barnehagene blir i dag målt og styrt mer og mer i retning av det pedagogiske innholdet. Den forskyvningen gjør at det kommer krav om dokumentasjon som skal vises fram og synliggjøre virksomheten utad.

– Vi går mot barnehager som ligner mer og mer på skoler. Jeg tror at omsorgsbegrepet kommer mer i bakgrunnen ved denne utviklingen, sier hun.

Ikke høy status

- Omsorg blir noe som tas for gitt. Det har ikke høy status for barnehagen å dokumentere at de jobber mye med barns omsorg, mener forskeren.
- Vi du hevde din status som barnehagelærer, er det viktigere å snakke om læring enn omsorg. Foreldrene vil heller ha barnet sitt i en barnehage som jobber med å lære barn matematikk, enn i en barnehage som viser fram at den jobber aktivt med omsorg.

Skrevet av Siw Ellen Jakobsen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Kilde

Löfdahl, A. og Folke-Fichtelius, M. (2015). Preschool's new suit: care in terms of learning and knowledge. *Early Years* 35(3), 260-272.

Denne artikkelen er fra 2017